

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Міністерство розвитку громад та територій України
Комітет з питань організації державної влади, місцевого
самоврядування, регіонального розвитку та містобудування
Верховної Ради України
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)
Представництво Польської академії наук в Києві**

П'ята Міжнародна науково-практична конференція

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ, УРБАНІСТИКА, ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА

22 листопада 2019 року

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК V

Частина перша

КИЇВ 2019

4. Недотримання суб'єктами господарювання у повному обсязі вимог законодавства щодо безоплатного перевезення ветеранів війни наземним транспортом, зокрема на автобусних маршрутах у сільській місцевості, а також у приміському сполученні, автобусами приміських і міжміських маршрутів.

5. Відсутність регіональної програми з фінансової підтримки започаткування та розвитку підприємницької діяльності, самозайнятості ветеранів війни попри наявність відповідної інфраструктури для отримання ними спеціальних знань, умінь та навичок (у вигляді бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів).

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.

2. Про обласну Програму соціальної підтримки ветеранів війни, праці, дітей війни, інвалідів, інших соціальних груп населення, що перебувають у складних життєвих обставинах «Назустріч людям» на 2015 – 2019 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zor.gov.ua/content/trydcyat-devyata-sesiya-shostogo-sklykannya>.

3. Про затвердження Програми забезпечення житлом учасників антитерористичної операції Запорізької області на 2018 – 2022 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zor.gov.ua/content/dvadcyata-sesiya-somogo-sklykannya>.

*Ковальчук Інна Валентинівна, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічно-правових дисциплін,
Білоцерківський національний аграрний університет*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Структурні зміни в Україні відбуваються на тлі впливу таких чинників як урбанізація, технологічні зміни, підвищення значення збереження навколишнього середовища, посилення глобалізації та інтеграції у внутрішній та світовій торгівлі сільськогосподарською продукцією, зміною вимог споживачів до якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Перелічені трансформаційні процеси не могли не вплинути на економіку та якість життя сільських територій.

Нового значення у нинішніх умовах набуває проблема формування дієвої державної політики сталого розвитку сільських територій, яка повинна орієнтуватися на посилення та повне використання потенціалу

сільської території на основі сприяння конкурентоспроможному розвитку сімейних селянських та фермерських господарств, підвищенню якості життя за рахунок диверсифікації доходів, формуванню підприємницьких здібностей та лідерського потенціалу у сільського населення, запровадження програм правової освіти для громадських активістів та загальної правосвідомості сільського населення, що активізуватиме соціально-економічний саморозвиток сільської громади.

Сталий розвиток сільських територій передбачає покращення соціально-економічних умов в сільській місцевості через поліпшення можливостей для працевлаштування, підвищення доходів домогосподарств та мобільності їх членів. Сільський розвиток асоціюється з кардинальними змінами майже у всіх аспектах життя сільських громад. Він поєднується з покращенням якості життя сільського населення шляхом підвищення рівнів його самозабезпеченості та соціальної безпеки, що є можливим за умови реструктуризації його економічної активності [1].

Метою розвитку сільських територій в ЄС є підвищення рівня конкурентоспроможності сільських територій, створення для сільських мешканців високих стандартів життя, охорона навколишнього природного середовища. Політика підтримки сільського розвитку (Rural Development Policy) в країнах ЄС суттєво активізувалася з 2007 р., яка реалізується за допомогою Програм сільського розвитку (Rural Development Programmes) [2].

На даний момент в Україні єдиними нормативно-правовими актами, що регулюють участь громадськості у забезпеченні демократичних реформ і якості місцевої влади є: Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики [5] і Типове положення про громадські ради при центральних і місцевих органах виконавчої влади затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [6]; Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади регламентується Постановою Кабінету Міністрів України від 5.11.2008 р. № 976 [7].

Рекомендаційний характер норм цих урядових актів для органів місцевого самоврядування створює можливості для зловживання наданим правом вибору окремими місцевими радами. У багатьох громадах взагалі відсутня практика створення консультативно-дорадчих органів при місцевих радах та проведення консультацій з громадськістю. Разом з тим, місцеві ради неохоче йдуть назустріч

інститутам громадянського суспільства та ігнорують їх запити про здійснення громадських експертиз. Саме тому, актуальною проблемою залишається розробка механізмів правового регулювання залучення організацій громадянського суспільства як до процесів моніторингу секторальних реформ, так і до імплементації успішних європейських реформ децентралізації державного управління, формування підзвітної і прозорої місцевої влади на сільських територіях.

В сучасному світі сільські території диференціюються дослідниками за рівнем розвитку, просторовим розташуванням і природними умовами, методами та особливостями господарської діяльності. Водночас усім їм характерний зв'язок з навколишнім природним середовищем і залежність від сільськогосподарського виробництва.

Централізований підхід до регіональної політики, переваги галузевих підходів та практик над територіальними, які набули широкого вжитку протягом майже усього періоду незалежної України виявилися неефективними і гальмували в певній мірі максимальне використання можливостей росту всіх регіонів.

Одночасно обсяги фінансування регіональної політики у країнах ЄС постійно зростають, а також посилюється контроль за їх використанням і глибина аналізу впливу конкретних заходів та інструментів із метою вдосконалення політики у майбутньому. Україна може багато запозичити з цих практик та підходів, звичайно ґрунтуючись на місцевому контексті та специфіці розвитку регіонів України [8, с. 60-61].

Згідно з Номенклатурою територіальних одиниць для статистичного аналізу (NUTS), з 2010 р. в ЄС сільські території поділяють на:

- переважно сільські;
- значною мірою сільські;
- переважно міські території [4].

Одним з основних економіко-правових механізмів розвитку сільських територій ЄС є Спільна аграрна політика і виокремлена в її складі Політика розвитку сільських територій. Європейська політика розвитку сільських територій допомагає сільським районам Європейського Союзу вирішувати широкий спектр економічних, екологічних і соціальних проблем. Напрямки розвитку сільських територій зафіксовані в рамках Спільної Аграрної Політики (the Common Agricultural Policy (CAP)) [3], яка доповнює вже існуючу систему прямих виплат фермерам та заходи з управління сільськогосподарських ринків

В Україні, як в більшості європейських країн, існує ряд загроз для сталого розвитку сільських територій, які держава, через нормативно-правове регулювання покликана нівелювати.

Так, однією з найбільших загроз є урбанізація (при чому це зростання ролі не лише великих мегаполісів, але й середніх регіональних центрів).

Ще однією визнаною проблемою є міграція. В першу чергу загрозу становить трудова міграція, яка створює дисбаланс на ринку праці. Так, в окремих великих містах спостерігається незбалансований економічний розвиток порівняно з іншими територіями.

Надзвичайно гостро для мешканців великих індустріальних міст постали екологічні виклики, пов'язані з нераціональною та сконцентрованою господарською діяльністю.

Нехтування проблем розвитку середніх міст призвело до створення серйозного дисбалансу розвитку великих міст і віддалених територій, порушенні міжрегіональних інтеграційних зв'язків та депопуляції малих міст і сільських територій.

Правове регулювання регіональної політики повинно забезпечити:

1) вирівнювання непропорційності економічного розвитку територій, що є важливою умовою забезпечення єдності державного простору та стійкості держави;

2) надання громадянам рівних можливостей соціально-економічного розвитку та гарантованого рівня публічних послуг незалежно від місця проживання;

3) координацію політики розвитку секторів економіки у територіях та залучення у ці процеси регіональних суб'єктів розвитку з метою гармонійного, сталого та інклюзивного розвитку кожного регіону;

4) вирішення завдань міжрегіональної та транскордонної співпраці.

Отже, порівнюючи сучасну українську модель держпідтримки сільського господарства та розвитку сільських територій із європейською, можна дійти висновку про її відсутність у вітчизняній практиці. Нині ми можемо хіба що говорити про бажання сформувати таку модель, однак поки що відсутня стратегія цільової підтримки (особливо цільової фінансової) розвитку сільських територій, якої практично не існує. Певну державну підтримку сільська інфраструктура отримує останні роки в процесі становлення об'єднаних територіальних громад. Водночас в межах підтримки розвитку сільського господарства українське село, на відміну від європейських країн, не отримує нічого.

Список використаних джерел та літератури:

1. Achim Lang, Hannah Murphy. Business and Sustainability: Between Government Pressure and Self-Regulation – Springer International Publishing Switzerland, 2014, Christina Weidinger, Franz Fischler, Rene Schmidpeter. Sustainable Entrepreneurship. Business Success through Sustainability. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2014.
2. Pelizzon L., Schaefer S. Pillar 1 Vs. Pillar 2 Under Risk Management. – Режим доступу : <http://www.nber.org/papers/w11666>.
3. Rural development 2014-2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_en.htm.
4. The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS).
5. Постанова КМУ «Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики» № 996 від 3 листопада 2010 р. – Урядовий кур'єр. – № 211, / № 194 від 24.10.2012
6. Постанова КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 р. № 996. – Офіційний вісник України. – 2010 р. – № 84. – стор. 36, стаття 2945
7. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» від 5 листопада 2008 р. N 976. – Урядовий кур'єр. – № 214 від 14.11.2008.
8. Третяк Ю. Внесок Програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» у становлення нової державної регіональної політики / Ю. Третяк// Стратегія розвитку. – 2016. – №1. – С. 58-70.

*Мостовенко Олексій Олександрович, канд. економічних наук, доцент,
Зінченко Мирослава Михайлівна, кандидат економічних наук,
кафедра економічної теорії, обліку та оподаткування КНУБА*

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Україна першою на пострадянському просторі, якщо не рахувати країн Балтії, зважилася на реформи децентралізації. Попри просту ідею, для проведення реформи децентралізації була потрібна неабияка політична воля, оскільки дуже важко віддавати владу та й ще органам місцевого самоврядування, фактично виводячи їх з під пильного ока держави і роблячи місцеве самоврядування дійсно самоврядним.